

Buferjoslas 15.06.2023.

Maira Dzelzkalēja-Burmistre
Zemnieku saeima

Eiropas Savienības LIFE programmas Integrētais projekts
"Latvijas upju baseinu apsaimniekošanas plānu ieviešana laba virszemes ūdens stāvokļa sasniegšanai"

Kas ir buferjoslas un kas ir aizsargjoslas

- **Aizsargjosla** – nedrīkst mēslo un lietot AAL, bet var audzēt kultūraugus
Līdz šim 10 m aizsargjoslas gar ŪSIK;
Sākot ar 2023 gadu aizsargjoslas 10 m gar ŪSIK un 3m gar novadgrāvjiem
- **Buferjosla** – viengadīgiem vai daudzgadīgiem augiem klāta josla kas atšķiras no pamatlauka, kuru nemēslo un nelieto AAL

Ko tas nozīmē Latvijas lauksaimniekiem?

- Ja ir aizsargjosla – tiek izpildītas pamatprasības lai saņemtu maksājumus;
- Ja ir buferjosla – var pieteikties uz Agrovides pasākumu Zaļās joslas un saņemt atbalstu (?? Vai visiem pietiks nauda)

Dažādu joslu kopšana

3 vai 10 m aizsargjosla - var sēt kultūraugus, var kultivēt vai diskot, var sēt saulespuķes u.c

3 m aizsargjosla, kura pilda arī laukmales funkciju (4% nodrošināšanai) - tad 2 m pļauj vai smalcina un 1m izvairās no AAL un mēslojuma

4 vai 8 m Zaļā josla ar Agrovides atbalstu -

- 8m Zaļā josla jānovāc līdz 15. septembrim vai jāsmalcina (jānomulčē) pēc 15 marta, kad beigušies pavasara sniega kušanas virszemes ūdeņi
- 4 m zaļā josla – vienu reizi sezonā var nomulčēt
- Var kombinēt 8 m Zaļo joslu ar 2 m laukmali tādejādi izpildot gan noteikumus par 10 m aizsargjoslu gar ūdeņiem un 2m ieskaita neražojošajā platībā 4% nodrošināšanai (var arī 4m +2=6m kombnēt)

Dažādu joslu kopšanas un ierīkošanas lielākie izaicinājumi

3 m un 10 m aizsargjosla – nemēslojot un nelietojot AAL kultūrauga kvalitāte un raža ir ļoti zema, pie tam liels piesārņojums ar nezālēm un kaitēkļiem

Buferjoslas:

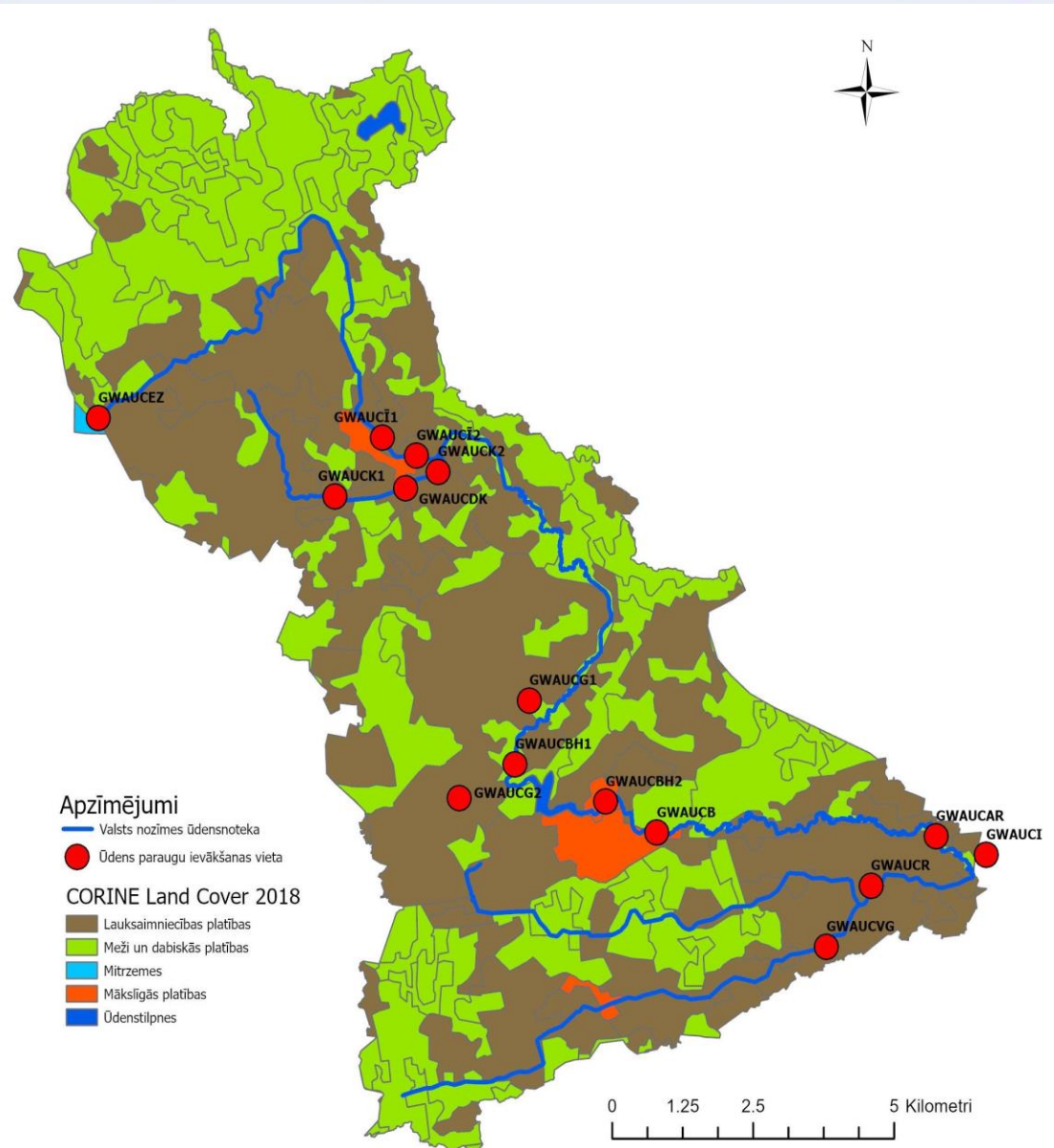
- **Ierīkošana** – ātrāk izveidojas un pilda savu funkciju – mazināt virszemes noplūdi – sētās buferjoslas (it īpaši ja maisījumā ir bagātīgs stiebrzāļu maisījums). Izaicinājumi – attiecīgu platumu sējmašīnu pieejamība, laika apstākļi (pavasara sausums), izmaksas
- **Kopšana** – noteikumi vieni, bet realitētē ir vajadzīga elastība, jo atšķiras vajadzība atkarībā no tā cik veca ir buferjosla, cik auglīga augsne, cik nokrišņiem bagāts gads un kāds ir nezāļu/augu klāsts.

Ko mēs projekta ietvaros daram ap Auces upi

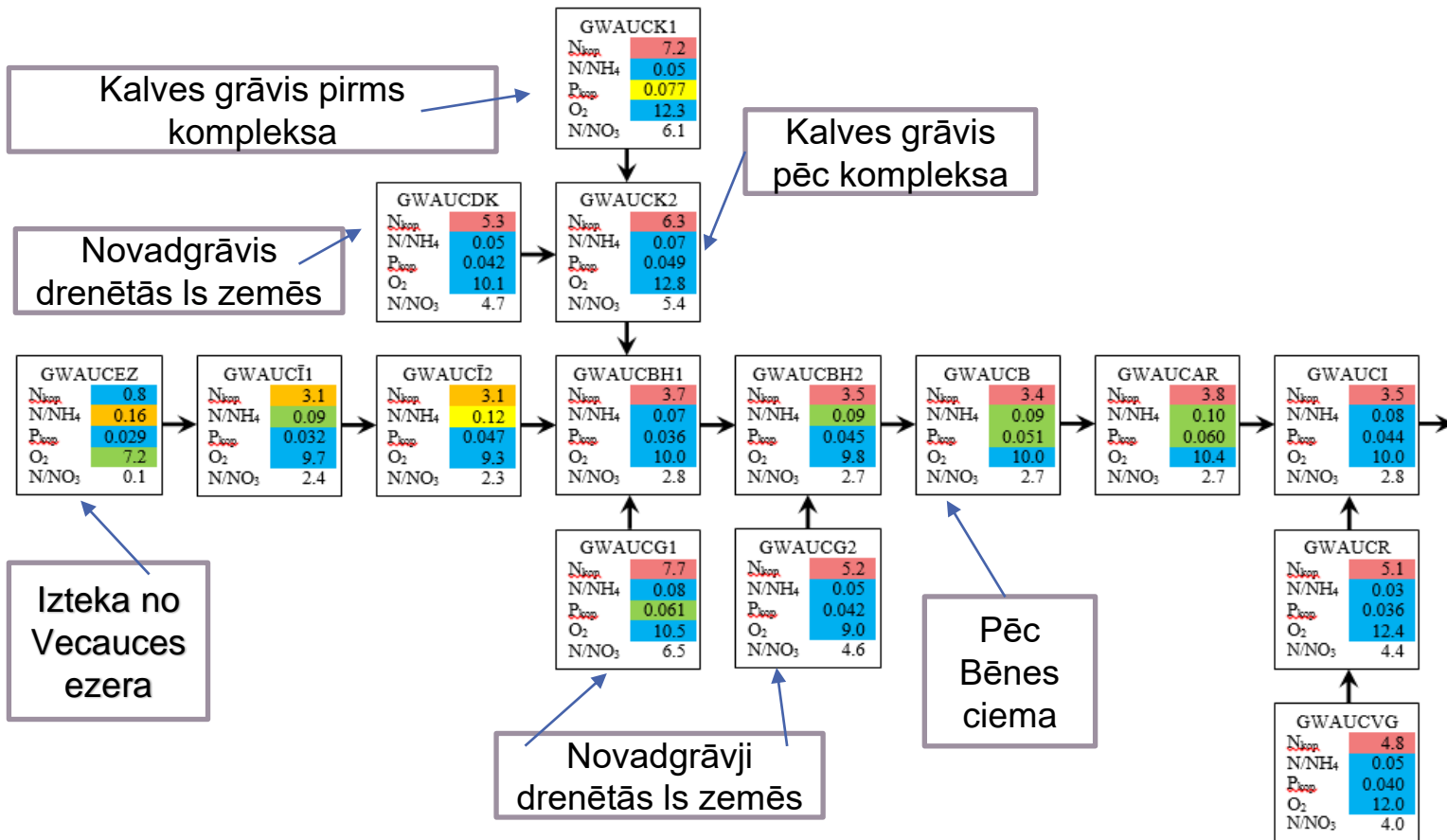
- Ieviest dzīvē un izmēģināt dažādus pasākumus uz/pie lauksaimniecības zemēm, kuri palīdzētu mazināt fossora un slāpekļa nonākšanu ūdenī
- Kopā ar saimniekiem testēsim – buferjoslu efektivitāti, dažādus videi draudzīgus risinājumus uz meliorācijas sistēmām
- Nodrošinām platformu dialogam starp zemniekiem, ierēdņiem, pētniekiem un vides ekspertiem

Ūdens paraugu ievākšanas vietas L118 Auce

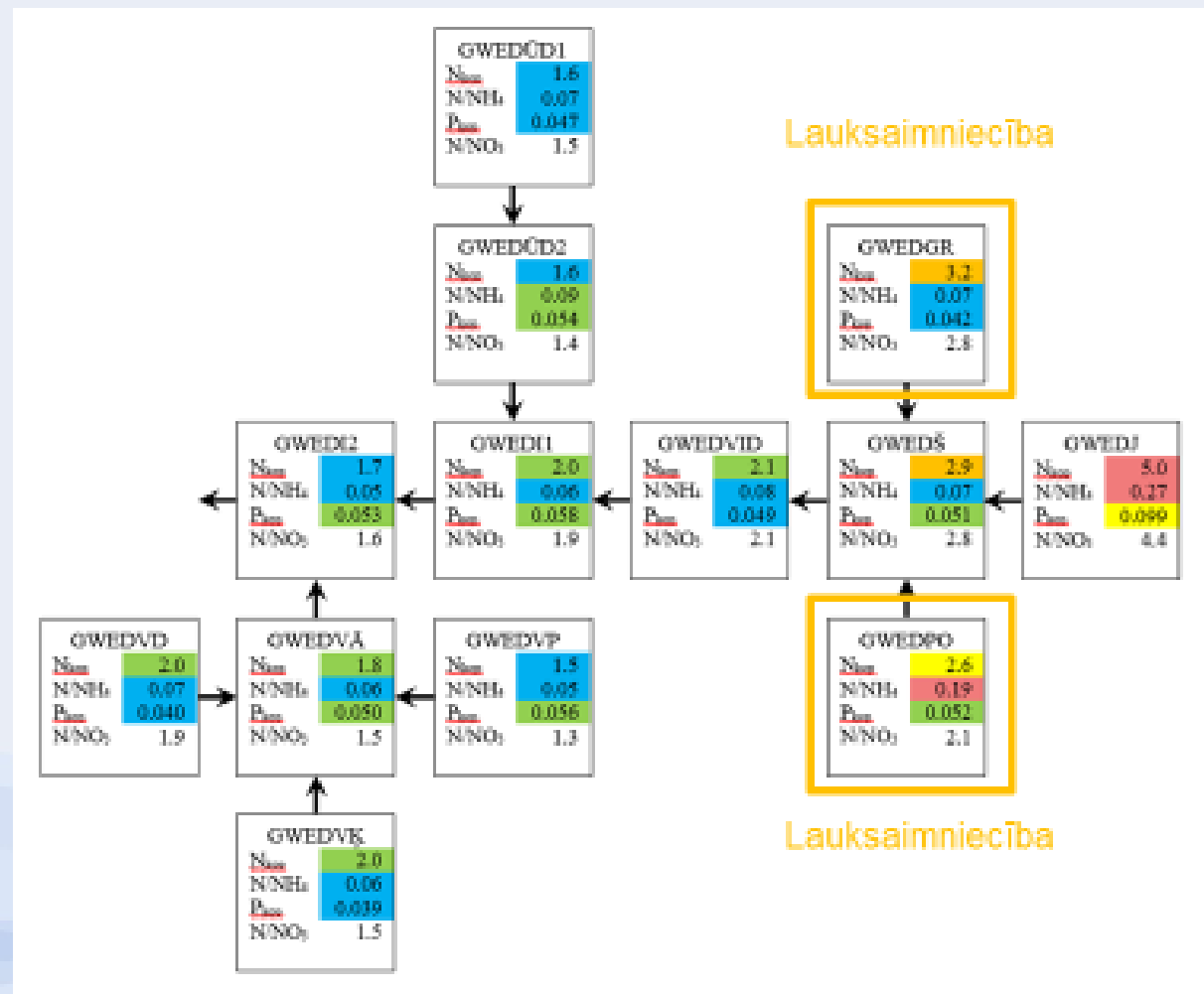

Ūdens kvalitātes monitoringa rezultāti L118 Auce

Ūdens kvalitātes monitoringa rezultāti V046 Ēda

Id	Monitoringa punktu paskaidrojumi
1	GWEDI2_Ēdas upes izteka no V046
2	GWEDI1_Ēdas upes izteka no V046
3	GWEDVĀ_Ēdas upes pieteka Vārme
4	GWEDŪD1_Ēdas upes pieteka Ūdrupe pirms novietnes
5	GWEDGR_Ēdas upes pieteka Grauzdupe
6	GWEDPO_Ēdas upes pieteka Pormale
7	GWEDVD_Vārmes pieteka Dūrupe
8	GWEDVK_Vārmes pieteka Ķīse
9	GWEDVP_Vārmes pieteka Palīce
10	GWEDJ_Ēdas upe pēc Jaunlutriņu ciema
11	GWEDŠ_Ēdas upe pēc Šķēdes ciema
12	GWEDVID_Ēdas upes vidus posms
13	GWEDŪD2_Ēdas upes pieteka Ūdrupe pēc novietnes

Pirmie secinājumi

- Auces izteka no Lielauces jeb Vecauces ezera – nav nitrātu slāpekļa!
- Kalvas grāvis – visaugstākās NO₃ koncentrācijas! Marts (nav vēl likti minerālmēsli) 14, aprīlis 9, vasara – 0, novembris 21, decembris 17 mg/l N; ir ilggadīgas buferjoslas 2-4 m, kopš 2022. gada neapstrādāti 10 m (ne visur izveidojušās kā buferjoslas), no meliorācijas sistēmu kopšanas aspekta – labi kopti, tīras drenu iztekas.
- Pārējos novadgrāvjos NO₃ koncentrācijas līdzīgas – mazliet mazākas! Iespējams – nav šķidrmēslu jeb organiskā mēslojuma
- Fermas ietekmes nav – izteka no drenu kolektors pie fermas 8-4-11-13 (NO₃)
- Satekot kopā visiem novadgrāvjiem – pie Penkules tendence nemainās 8-2-12-12 (NO₃)
- **Lauksaimniecības ietekme! Nav problēmu ar P noplūdēm no lauksaimnieciskās darbības! Buferjoslas nav noteicošais NO₃ samazināšanā!**

Rīgavas pieteka Vecmiķeļu grāvis

Novadgrāvji aiz Bēnes (tikai augkopība, nav šķidrmēsļu)

Kalvas grāvis pirms fermas

Kalvas grāvis - erozija

20.02.23!

Auces dabiskā plūsma pirms Bēnes

Pasākumi augu barības vielu noplūžu mazināšanai uz lauka

- Augsnes apstrādes veidu maiņa vai kombinācija (tradicionāla ar velēnas apvēršanu, minimāla bez velēnas apvēršanas, tiešā sēja);
- Paplašināta kultūraugu rotācija (kultūraugu dažādošana);
- Kaļķošana un ģipšošana;
- Starpkultūru (uztvērējaugi) sēja;
- Mēslojuma izkliede (pareizais mēslojuma veids, pareiza deva, pareizais laiks, pareizā vieta).
- Buferjoslas?!

Pasākumi augu barības vielu noplūžu mazināšanai ūdenstecēs un daļēji uz lauka

Fosfora mazināšanai

- Sedimentācijas baseini;
- Divpakāpju meliorācijas grāvji;
- Akmeņu krāvumi;
- Meandrēšana;
- Kaļķa filtri

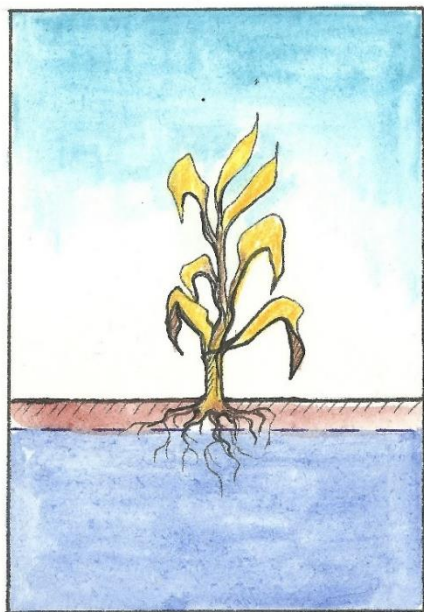
Slāpekļa mazināšanai

- Kontrolētā drenāža;
- Piesātinātās buferjoslas
- Inteliģentās/ integrētās buferjoslas
- Šķeldas bioreaktori
- Mākslīgie mitrāji.

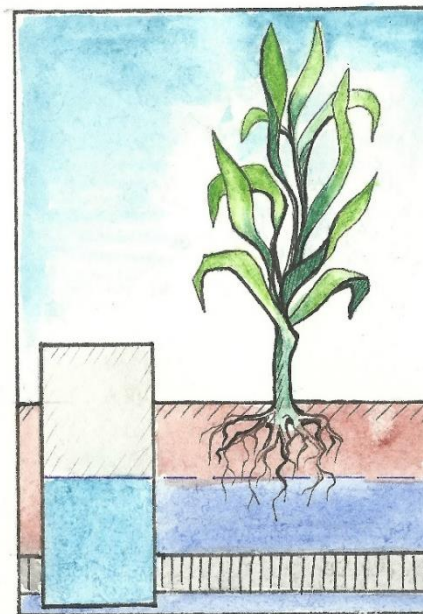
Visi pasākumi saistīti ar iejaukšanos meliorācijas sistēmā un tāpēc to ieviešanu reglamentē likumdošana!!!

Kontrolētā drenāža

Pārāk daudz ūdens!

Tik, cik vajadzīgs!

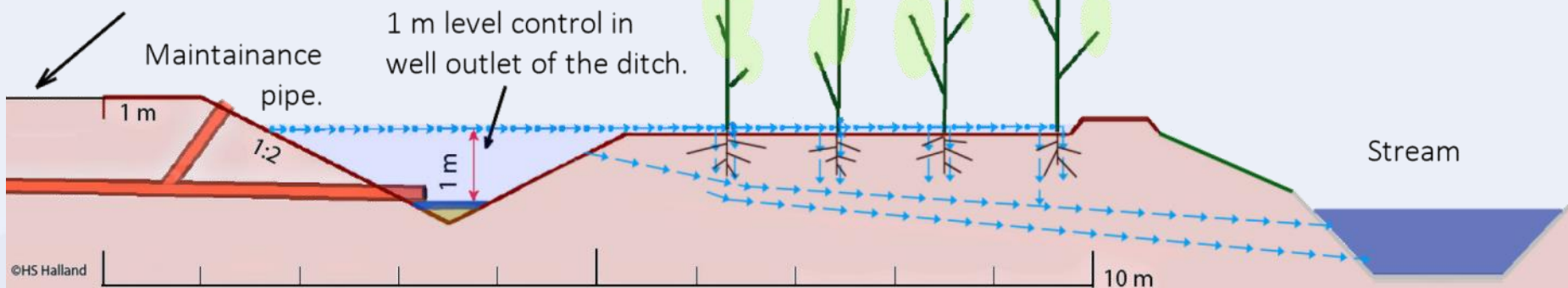

Pārāk maz ūdens!

Inteliģentās/integrētās buferjoslas

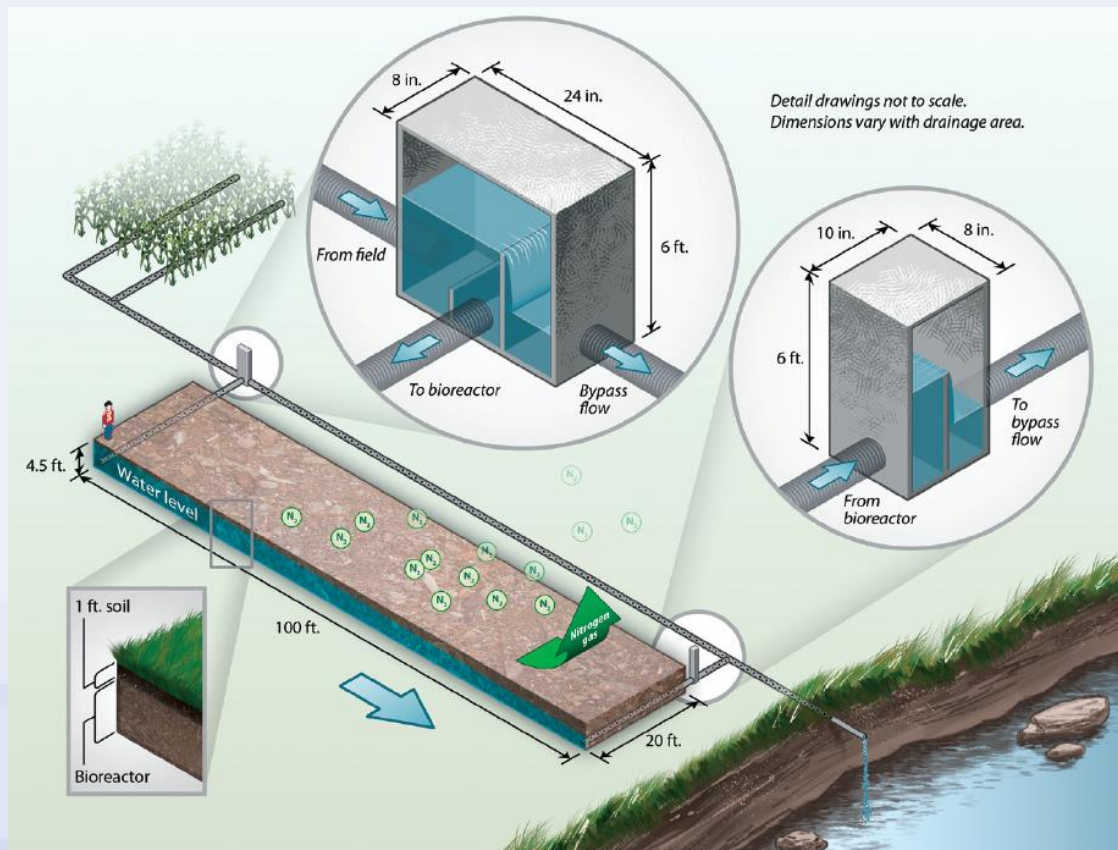
Excavated soil can be placed along the edge of the field or be removed.

The lowered infiltration bank will be 4,5 m wide.
Trees will give many times better infiltration.

Koka šķeldas bioreaktori

Avots: Christianson L., Helmers M., 2011. Woodchip Bioreactors for Nitrate in Agricultural Drainage.

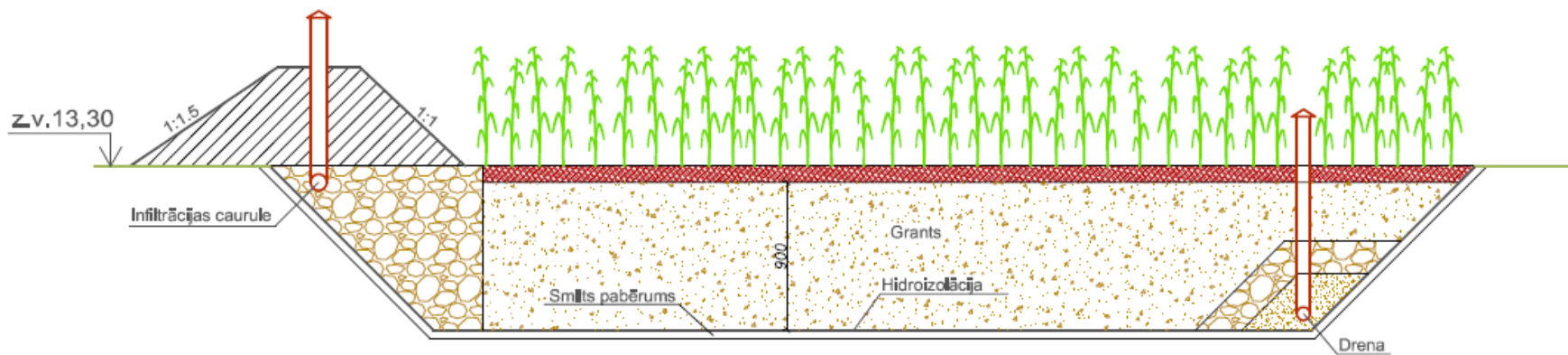
Mākslīgie mitrāji z/s «Mežacīruļi» Jelgavas novadā

Foto: L. Grinberga

Mākslīgie mitrāji z/s «Mežacīruļi» Jelgavas novadā

Pazemes plūsmas mitrzeses šķēsgriezums

Shēma: L.Grinberga

Kā efektīvi samazināt NO₃ no lauksaimniecības zemēm? Aicinām lauksaimniekus iesaistīties!

goodwater.lv

LIFEGoodWaterIP

LIFEGoodWaterIP

LIFEGoodWaterIP

LIFEGoodWaterIP

LIFEGoodWaterIP

Integrētais projekts "Latvijas upju baseinu apsaimniekošanas plānu ieviešana laba virszemes ūdens stāvokļa sasniegšanai" (LIFE GOODWATER IP, LIFE18 IPE/LV/000014) ir saņēmis finansējumu no Eiropas Savienības LIFE programmas un Valsts reģionālās attīstības aģentūras.

www.goodwater.lv

Šī informācija atspoguļo tikai LIFE GOODWATER IP projekta partneru viedokli un Eiropas Klimata, infrastruktūras un vides izpildāģentūra (CINEA) neatbild par to kā tiek izmantota šeit paustā informācija.

